

הצעת פתרון בחינת הבגרות באזרחות חורף 09 אשר התקיימה ביום 12.2.09

פותר הבחינה: אורן זילברברג רכז היסטוריה ואזרחות ב"קידום" בגרות ופסיכומטרי.

פרק ראשון

1. הזכות שמיומושה בפגע לטענת האופה:

ציון: הזכות לקניין רוחני.

הסבר: זכותו של כל אדם לקבל הגנה על יצירתו. קניין רוחני- זכויות יוצרים, פטנטים, מדגמים וכו'.

בימוק: לטענת האופה, עוזר האופה השתמש במתכון שהמציא, ללא רשותו, ובכך פגע בזכותו לקניין רוחני.

- סוג העבריינות שבה לידי ביטוי במעשי האופה:

ציון: עבריינות פלילית- רגילה.

הסבר: עבירה על החוק מטעמים של תועלת אישית.

בימוק: עוזר האופה השתמש במתכון שהמציא האופה מתוך כוונה להגדיל את היקף המכירות במאפיה שפתח, כלומר המניע למעשיו היה השגת תועלת אישית.

2. - הגישה הכלכלית חברתית שנהוגה במדינה זו:

ציון: הגישה הליברלית

הסבר: גישה כלכלית חברתית להתנהלותה של המדינה הדמוקרטית. גישה זו מעודדת יוזמה אישית וחירות כלכלית. המדינה אינה נוהגת להתערב בחיי הכלכלה על מנת לעודד תחרות חופשית בתחום העסקי.

בימוק: בקטע נאמר כי הממשלה במדינה זו אינה נהגה להתערב בחיי הכלכלה כדי לעודד תחרות חופשית בתחום העיסקי, מה שמתאר את הגישה הליברלית.

- הזכות החברתית של האזרחים שהממשלה ניסתה למנוע את הפגיעה בה:

ציון- הזכות לרמת חיים נאותה.

הסבר- הזכות לחיות ברמה סבירה ואנושית.

בימוק- נאמר בקטע כי הממשלה נאלצה להתערב על מנת להבטיח את תנאי הקיום הבסיסיים של האזרחים, כלומר את זכותם לרמת חיים נאותה.

3. שניים מבין הבאים:

• "...אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל היא מדינת ישראל".

• "מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות".

• "אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב הישוב בעלייה ובבניין ולעמוד לימינו".

• מחויבות לעקרונות "החרות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל".

4. מדובר בשניים מתוך הנושאים הבאים (ראשי התיבות נשכ"ח):

נישואין וגירושין: יערכו לפי ההלכה היהודית בלבד.

שבת: נקבע איסור עבודה בשבת במוסדות הממלכתיים וכן בקרב היהודים בכלל.

כשרות: נקבע שמירת כשרות במוסדות ההלכתיים.

חינוך: ישמרו זרמים נפרדים לזרמים השונים ביהדות ובניהם החינוך החרדי.

5. זכויות טבעיות - זכויות אשר שייכות לכל אדם מתוקף היותו אדם. זכויות אלו ניתנות לכל אדם מיום לידתו ועד יום מותו כמו הזכות לחיים ולביטחון (שלמות הגוף). כל מדינה מחויבת להעניק זכויות אלו לתושביה.

6. הגישה הליברלית המתונה - גישה זו אינה מכירה בזכויותיהן הייחודיות של קבוצות המיעוט. גישה זו שוללת כל התערבות של המדינה למען שימורו וחיזוקו של פלורליזם אתני. יש הכרה בזכויותיהם של המיעוטים אזרחי המדינה כפרטים. אולם, להבדיל מהגישה הליברלית הקיצונית, הגישה הליברלית המתונה אינה כופה על המיעוטים להיטמע בתרבות השלטת. קבוצות מיעוט הרוצות לשמור על ייחודן ועל זהותן האתנית- תרבותית יכולות להתארגן במסגרות פרטיות במימון הקבוצות ולא מכספי המדינה.

7. אחריות ממשלתית - אחריות של הממשלה, כגוף אחד, בפני הכנסת על כל פעולותיה והחלטותיה. כמו כן, כל שר אמור לפעול לפי החלטות הממשלה אשר התקבלו בה ברוב קולות, גם אם הוא מתנגד להחלטה זו.

8. שני סוגי הלאומיות:

לאומיות אתנית- הגדרת הזהות הלאומית מבוססת יותר על מאפיינים שיוכיים (לא מתוך בחירה) כמו מוצא, דת, תרבות ושפה יותר מאשר על מאפיינים פוליטיים (מתוך בחירה) כמו אידיאולוגיה.

לאומיות פוליטית- הגדרת הזהות הלאומית מבוססת יותר על מאפיינים פוליטיים (מתוך בחירה) יותר מאשר על מאפיינים שיוכיים/ אתניים (לא מתוך בחירה).
חוק השבות מממש את הלאומיות האתנית מאחר והוא קובע את זכותו של כל יהודי להעלות ארצה כאשר יהדותו של אדם היא מאפיין אתני/ שיוכי/ לא מתוך בחירה של דת/ לאום.

9. עיקרון הגבלת השלטון הוא הכרחי לקיומו של משטר דמוקרטי מאחר והוא מונע מן השלטון המרכז בתוכו כוח רב, לפעול בצורה שרירותית אשר תפגע בזכויות האדם והאזרח.
בחירות דמוקרטיות ממשות עיקרון זה מאחר והן מאפשרות חילופי שילטון בהתאם להצבעת העם. בכך העם יכול לחרוץ את דין נבחריו השלטון ולהחליפם במידה והם השתמשו בכוחם לרעה.

פרק שלישי

10. המובן של שלטון החוק שנפגע עקב פעולות ארגוני הטרור:

ציון: המובן הפורמאלי

נימוק: כותב המאמר קורא למדינה להפעיל אמצעים אשר יאפשרו לה לשלוח את ראשי ארגוני הפשע לכלא, כלומר הוא מתייחס לעניין אכיפת החוק, שהוא מאפיין של המובן הפורמאלי.

הסבר: עיקרון ההסכמיות משמעו הסכמה רחבה על כללי המשחק הדמוקרטיים ומשמעו של המובן הפורמאלי הוא בין השאר הכללים לפיהם נחקק החוק, המהווים חלק מכללי המשחק הדמוקרטיים.

11. האמצעי שכותב המאמר מבקש שהמדינה תפעיל על מנת לשמור על

שלום הציבור:

ציון- מעצר מינהלי.

הסבר- מעצר אדם על בסיס חשד ע"מ למנוע פשע, ללא הגבלת זמן ומבלי שידע במה הוא מואשם, פעמים רבות ללא הבאה בפני שופט.

נימוק- מחבר הקטע סבר כי המדינה צריכה לממש את סמכותה להפעיל אמצעי אשר מאפשר לה לשלוח לכלא את ראשי ארגוני הפשיעה גם אם אין בידה ראיות מספיקות, מה שמתאר מעצר מינהלי.

12. הזכות של הכלואים שממימושה נפגע לטענת הארגונים לשמירה על

זכויות האדם:

ציון- הזכות להליך הוגן

הסבר- זכותו של אדם שזכויותיו לא יפגעו במהלך ההליך המשפטי. זכות זו מובטחת על ידי כללים הקבועים בחוק.

נימוק- כליאת אדם ללא הוכחות כי פשע ומבלי שתהיה לו אפשרות להתמודד עם הראיות שהוצגו נגדו, כדברי הארגונים, פוגעת בזכות להליך ההוגן.

13. העיקרון שכותב המאמר חושש שיעשה בו שימוש פסול:

ציון- עיקרון שלטון הרוב.

הסבר- עיקרון שלפיו החלטות דמוקרטיות מתקבלות על-פי דעתם של רוב המשתתפים בקבלת ההחלטה.

נימוק- מחבר המאמר חושש כי הלאום השולט ינצל לרעה את יתרונו המספרי על מנת לנהוג בעריצות כלפי המיעוט.

14. הגישה השיפוטית של שופטי בית המשפט העליון שבאה לידי ביטוי

בקטע:

ציון- הגישה האקטיביסטית.

הסבר- גישה זו מתייחסת לשני מצבים:

✓מתי שיש חוק בנושא- אין להסתפק בפרשנות על בסיס לשון החוק בלבד ויש לתת לו פרשנות מרחיבה לפי הערכים הדמוקרטיים והיהודיים המקובלים בחברה בזמן מתן פסק הדין.

✓מתי שיש חוק בנושא (לקונה)- אין להסתפק בהכרעה על בסיס חוקים בלבד. לכן בעניינים שבהם אין התייחסות של החוק, על השופט לשפוט לפי העקרונות והערכים של המדינה היהודית והדמוקרטית.

נימוק- בקטע מצוין כי ישנם שופטים בבית המשפט העליון שיוצרים חקיקה שיפוטית באמצעות פסקי הדין שלהם אשר מגינה על זכויות המיעוט ובכך אנו רואים נקיטת פרשנות מרחיבה לחוק בהתאם לערכים הדמוקרטיים.

15. המאפיין הייחודי של חוק היסוד שכותב המאמר מבקש לקבוע בחוק

שהוא מציג:

ציון- שריון החוק.

נימוק- כותב המאמר מציע כי אצת חוק היסוד שהוא מציע אפשר יהיה לשנות רק ברוב של 61 חברתי כנסת, קרי שריון החוק, כך שרק רוב מוחלט של חברי הכנסת יוכל לשנותו.

הסבר- פסקת הגבלה- סעיף הקבוע בחוק היסוד אשר מגבילה את המחוקק לחוקק חוק שסותר את העקרונות שקובע חוק היסוד.

פרק רביעי

16. הזכות שבשמה תבע ראש העיר את העיתון-

ציון- הזכות לשם טוב.

הסבר- זכותו של אדם שמו לא יוכפש.

נימוק- ראש העיר טען כי שמו נפגע עקב פרסום הידיעה הלא נכונה הטוענת כי הוא עבר על החוק בכך שהוא העביר מכונית שהייתה בבעלות העירייה לבעלותו הפרטית.

17. העיקרון הדמוקרטי שבא לידי ביטוי בעמדת הארגון הקטן:

ציון- עיקרון הפלורליזם.

הסבר- ריבוי האירגונים, דעות ואינטרסים במדינה דמוקרטית וההכרה בריבוי זה.

נימוק- יושב ראש הארגון הקטן טען כי כל אחד מן הארגונים פועל למען האינטרסים הייחודיים של חבריו והאיחוד יפגע באפשרותם לפעול למען השגת מטרותיהם, קרי הוא תומך בריבוי ארגוני העובדים השונים.

18. התאי לקיום מדינה שלא מתקיים במלואו בסקוטלנד:

ציון- ריבונות/ עצמאות.

הסבר- חופש פעולה של המדינה לגבי ענייני החוץ והפנים שלה.

נימוק- ממשלת סקוטלנד מוסמכת להכריע בכל ענייני האזור פרט לענייני החוץ והביטחון, כלומר הריבונות שלה מוגבלת לגבי נושאים אלו.
19. הסמכות של הממשלה שבשמה פעל שר המסחר והתעשייה:

ציון- קביעת מדיניות וביצועה.

הסבר- הממשלה מוסמכת לבצע כל פעולה אשר אינה ניתנת לגוף אחר במדינה.

נימוק- לטענת דובר השר הממשלה מנהלת את ענייני הכלכלה של ישראל ואין חוק המחייב אותה לקבל אישור הכנסת לעניין, כלומר היא ביצעה פעולה אשר אין לגוף אחר במדינה סמכות לבצעו/ לאשרו.

בהצלחה!!!